

~~17-50~~ EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.

VITEBERG.

17-50

SIGNAT. 1615CCXXIII.

DISQVISITIO
DE
NATURA UBIE-
TATIS, 19

Quam
PRÆSIDE
Viro Praclariss.
M. PAULO PLATANI,
defendet

RESPONDENS
THOMAS DENTULINI, 2872
Dritomâ Hungarus,

Anno clō Isc LXXVII. die XXIX. Aug.

IN AUDITORIO MINORI.

WITTEBERGÆ, Typis JOHANNIS BORCARDI, Acad. Typ.
Excudebat SIMON LIBERHIRT.

DISCIPULUS
25
NATURA LIBER
TITULUS
Quam
FRANCIS
FRANCIS
M. PAVLO PAVLANI
de
FRANCIS
THOMAS DE
Dionis Hugens
Anno d. b. lxxvii. die xxix. Apr.
BY ANDRÉO LAVORÉ
KIL. LEONARD. JOHANN. B. FORTMANN. AUL. 179
KIL. LEONARD. JOHANN. B. FORTMANN. AUL. 179

Icut utilissimam, ita maximè difficilissimam doctrinam exhibet consideratio *Ubietae*, partim quia in se altioris indaginis est, quàm ut à quovis penitus cognosci possit, partim quia multitudo dissentientium non tantum numero; sed & ingenio clara se se hic offert. Ad duas generales classes referri possunt, (*Speciales enim dissensus, infra accin-* gendos hic silentio praterimus) alii enim inter affectiones unitas eam referendam volunt, ac ideo in *majori Entis abstractione*, sive in parte generali eam eradunt. Alii inter *determinatas Entis rationes & species* eam collocant, ac ideo in *minori Entis abstractione*, seu ut vocant parte speciali ex professo ejus doctrinam proponunt: Prioris partis qui castra sequuntur, pauci quidem sunt; sed satis tolidè pro sua opinione pugnant, ut quidam sunt ex recentioribus *B. Scheiblerus, Ebelius, Calovius, Cl.: Rudrausius, Cl.: Versius & alii* qui hos sequuntur. Posterioris verò partis & antiquitatis venerandæ canite clari & numero longè plures, imò nec rationibus minimi ponderis instructi reperiuntur: Ut taceam veteres, ex recentioribus quàm plurimi sunt *Svarezzius, Fonseca, Mendoza Arriaga & alii*. In tanta igitur dissentientium multitudine velut in bivio constitutus animus, cujus partis castra debeat sequi, vix aliquid certi secum constituere potest, nisi velit temeritatis iudicium subire. Nos adhuc pendente lite, donec alterutrius partis evidentior sententiam deprehenderimus, iudicium nostrum suspendemus, ne plus exili nostro ingenio tribuere forte videamur, quàm alii Philosophiæ Doctores apud orbem Literarium meriti sunt. Agemus tamen de *Ubietae natura*, cujus doctrinæ utilitas per omnia scientiarum genera latè sese diffundit & quidem in abstracta ratione ejus partim ambiguitatem, partim formalem rationem, partim divisionem examinaturi, iis tamen non omissis, quæ occasionaliter tractanda se se offerent. DEUS qui ubiq; est, & ubiq; cuncta moderatur, largiatur nobis in hoc conatu gratiam, ut, nihil nisi quod ei placet, disseramus.

S. II. Ut à Nomine exordiamur nostrum discursum, notandum est, quod *ubietatem* quidam vocent *alicubietaem*, pro æquipollentibus & Synonymis

A 2

Gram.

Grammaticis aestimando, ita ut nihil interesse putent, utrum pro altero ponatur. Quidam primam vocis originem attendentes *alicubietatem* potius *parcialem & determinatam* aliquem *adessendi modum*, non verò universalem, prout ille abstrahit ab omni *adessendi modo*, esse statuunt. Hinc etiam *Venerandus noster Calovius in Metaph. Divina de Ubierate*, vocat *alicubietatem*, non *ubieratem* in abstracto, sed tantum determinatam; Verum, uti monent *Philosophi*, sicut alii termini transcendentales judicantur non juxta primam suam originem; sed potius secundum communem usum, quatenus transmuntur & promiscue de quovis *adessendi modo* usurpantur. Ac eà, de causa distingvendum esse censeat *Rudrauffius in cursu Metaph. disp. 7. c. 3.* inter *alicubietatem strictè sumptam* pro loco determinato, ac *particulari & latè pro omni adessendi modo*; Adeoque censeat *B. Ebelius in Aphor. Metaph. disp. 7. c. 3. de alicubietate p. 610.* *alicubietatem* non esse *specialiter & exclusivè accipiendam*, pro esse in aliquo ubi particulari & determinato, vel etiam loco Physico; sed *generaliter* pro omni *adessendi modo* cujuscunqve rei, sive sit *Accidens*, sive *totum*, sive *pars*, sive *Spiritus*, sive *corporeum & materiale*, ut ita ipsi *DEO*, omnibusq; rebus creatis rectè vereq; tribui possit. Et sanè parum interest, cum sit tantum *vocabularis dissensus*, & à *Philosophia* promiscue usurpantur hi termini, imò vix apud *Philosophos* aliter accipi leges testante ipso *Rudrauffio*, quàm pro omni modo *adessendi*.

§. III. Aliqui etiam pro iisdem habent *ubieratem & presentiam &* pro *ubierate* ipsam *presentiam* pleriq; substituunt. At *absolutè loquendo* citra *determinationem ac limitationem* vix pro æquipollentibus aestimari debent, partim, quia *presentia* supponit *ubieratem*, partim, quia *ubieras* est *quid absolutum*, *presentia* verò *quid respectivum*. Præter *ubieratem* enim inferre *relationem* ad id, cui *præsens* aliquid esse dicitur, adeoq; requirit *externum coexistentem*, sic v. g. *Petrus* non potest dici *præsens*, nisi habeat aliquem *terminum realem*, cui coexistat *secus res* habet cum *ubierate*, quæ citra *respectum termini alicujus realis coexistentis* potest dici. Qui tamen se hoc modo explicant, ac dicunt, non se intelligere *presentiam specialem & præsiè*, sed *Generalem ac latè acceptam*; Illi idem quæ rem cum illis sentiunt, qui *absolutè Ubieratem* sumptam *contradistingvunt presentia*, distingvunt etiam inter *Ubieratem radicalem & relativam*; illam esse *internam, absolutam inseparabilem à re Ubierata*, hanc verò esse *extrinsecam, respectivam ac separabilem*. Videri potest hac de re *Excell. Rudrauffio*

finis

finis disp. II. p. 201. ubi etiam inter has Phrases, adesse in ubi, & adesse alicui
vel in aliquo, apud aliquem magnam dicitur esse diversitatem. Et quod ma-
ximè est observandum, disting: inter hujus termini primam impositionem,
quæ in usu oratoribus est, & quæ: hæc vox à prima impositione ex usu de-
viavit, & Philosophus est recepta.

§. IV. Tandem sciendum, etsi quidam in parte Generali, ubi de
communibus Entis prædicatis tractari solet, de hac doctrina non agent,
agnoscunt nihilominus præter ubietatem, quæ ad genus Accidentium
refertur, dari quoque aliquam ubietatem eminentem, quæ inter ubietatis
determinatæ species non potest referri. Ex quo fundamento necessario
distingvendum venit inter ubietatem prædicamentalem & transcendentalem,
extrinsecam & intrinsecam, accidentalem & essentialem; Illa ad accidenti-
um genera pertinet, & constituit peculiare prædicamentum, hæc minimè
inter accidentia referri potest, nec constituit, sed transcendit omne prædi-
camentum; Illa salva rei essentiâ abesse potest, si non naturaliter, tamen
supernaturaliter, cum non sit contradictorium, rem absq; ea posse esse: Hæc
verò salva rei Essentiâ nullò modò potest ab esse. Argumentamur enim:
Quicquid existit: aut est in aliquo ubi, aut nusquam; Si prius, habetur in-
rentum; Si posterius non potest dici existere, & habere esse actuale. Nam pos-
sio, quod sit & existat aliquid, sicut necessario dicitur esse in sensu scil: compo-
sito ac necessitate suppositionis: Ita necessario debet esse in ubi: Quid enim
nusquam est, ne est quidem, ut loquuntur autores: Vid: B. Scheiblerus de
esse alicubi.

§. V. Inde liquet evidenter, quod ubietas præsupponat existentiam,
cujus immediatum Consequens est. Nam quæ tantum in potentia Ob-
jectivâ sunt, non possunt dici habere ubietatem, etiam eorum iudicio, quæ
realitatem Entibus in potentia Objectiva existentibus tribuunt. De quo
potest conferri Ebelius l. c. qui Existentiâ, ubietatem & Durationem con-
jungit. Et sicut Existentiâ omni Enti actuali competit, quia per hanc ex-
tra causas ponitur: Ita omne Ens vindicat sibi ubietatem, quodvis suæ na-
turæ proportionatam. In sum ergo abeunt omnes illæ sententiæ, quæ
vel nimis ampliant ubietatis conceptum, vel nimis coarctant, rebus scil:
prædicamentalibus tantùm attribuendo. Olim, inquit Frommiius in Sy-
nopsi Metaph. Lib: II. c. VII. p. 197. Crescente adhuc Philosophiâ; omnis
Ubietas in prædicamento ubi putabatur.

§. VI. Quia verò maximè interest, ut in transcendentalibus con-
ceptibus

ceptibus constituendis probè *distingvamus*, inter *materiale seu subiectum ipsum & Formale seu abstractum*, per quod quivis terminus transcendentis in esse Formali constituitur, dabimus nos quoque operam ut alios in hoc duces secuti, genuinam ac propriam ubietatis formalem rationem eruamus. Procedemus autem in hoc momento partim *remotivè*, aliorum sententias rejiciendo easq; refutando, ut ita opposita juxta se posita magis elucescant, partim *positivè* nostram substituendo & confirmando sententiam.

§. VII. Et quod attinet *materiale*, illud extra controversiam est, *omne Ens actuale*, uti præcedentibus paragraphis diximus; de *Formali* autem magna lis est. De hoc dicimus (1) illud non consistere in *operatione transeunte*, ut putatur sensisse *Capreolus Thomas Cajecanus & alii*, citante eos *Rudrauffio Dissert: Philosoph: Vol: 2. Diss. II.* Ubi tamen dicendum est, sermonem, non esse de *ubietate illa speciali* qualis v. g. est, *DEI præsentia directiva & gubernativa*, nam hæc indivisa est, cum operatione: Et licet hæc quoque specialis cum operatione sit conjunctissima, tamen adhuc operatio ipsa à formali ubietatis præsciendi potest, uti hoc præcisione obiectivæ, secundum quas rem simplicissimam per inadæquatos conceptus distingvimus docent. Potest refelli hæc sententia a Quia concipi potest ubietas rei, etiamsi non concipiatur ejus operatio, quod non posset fieri, si esset de formali ubietatis, sicut non possum Hominem concipere absque rationalitate. Nam quidvis potius, quam homo Objectum tunc intellectionis erit. β. Quia variatâ operatione non variat Ubietas. E. Operatio non erit Formale Ubietatis, uti habet *Calovius*. γ. Quia posterior est Ubietate, cum tamen Formalis ratio debet à priori constituere, ita ut absurdum sit esse Formalem rationem, & tamen rei tantum à posteriori convenire. Plura vide apud *Calovium in Metaph. de Ubietate, Partmate 3. & Rudrauffius l. c.*

§. VIII. Neque (a) in sola extrinseca denominatione: Quomodo v. g. Pares dicitur visus, mundus amari, sonus audiri, & his similia. Quia (1) *Ubietas* identificatur *Essentia*, igitur non extrinsecè; sed intrinsecè rei convenit. (2) Quia remoto omni accidentali extrinseco, omni rei convenit ubietas. Modò non confundas ipsam *actualem adessentiam* cum *potentiali*. Consulatur *D. Calovius l. c. & Rudrauff. l. c.* Ex quibus ita argumentamur: Quod identificatur cum *Essentia*, illud *Essentia* intrinsecè convenit, & omni etiam extrinseco remoto, dicitur habere adessentiam, illius

illius Formale non consistit in extrinseca denominatione: Atqui verum est de Ubietate. E. Major non opus habet probatione: Minor, quia DEUS ante hunc mundum conditum ubique adessentiam habuit, nec tamen aliquod extrinsecum erat, à quo denominaretur, aliàs ante creationem fuisset aliquid creatum. Imò si DEUS hoc universum annihilaret & collocaret aliquam creaturam in hac vacuitate, utique nullo extrinseco circumscriberetur, ac ab eo denominationem reciperet, nihilominus tamen adessentia ipsi denegari non posset, quàm verè enim actualiter existeret, tam verè haberet adessentiam seu Ubietatem.

§. IX. Nec consistit in ipso spatio, quatenus illud præscindit ab ipso reali & imaginario, quia, ut diximus, Ubietas est prædicatum aliquod reale rei cuique, ut existentia, conveniens, igitur non potest pro Formali recipi. Nam absurdum est, id, quod indifferenter se habet ad reale & rationis posse ingredi constitutionem alicujus prædicati realis. Jam sic argumentamur: Quicquid indifferens est ad reale & rationis, illud non potest alicujus realitatis esse Formale: Atqui spatium est tale, E. Si fortè dicas, posse esse Formale, ut contrahitur ad spatium reale. Resp. Ne hoc modò quidem pertinet ad formale, partim, quia etiam in hac determinatione est Enti extrinsecum, partim, quia non exhaurit omnem Ubietatem; potest enim Ens habere Ubietatem, licet non sit in spatio tam determinatè reali. Deinde multum hæc duo disting; uti monet D. Calovius, adesse in spatio, quod importat realitatem Enti citra intellectus operationem convenientem; & aliud esse spatium, quod potest esse imaginarium & tantum ab intellectu conceptibile, citra inclusionem ullius realitatis.

§. X. Remotis igitur aliorum sententiis passivè procedemus & dicemus, quanam genera & vera Formale ratio Ubietatis sit, aliorumq; , quæ circa hanc expedienda sunt, examen instituemus. Formale ratio nobis est, adessentia in spatio. Unde etiam acutissimus Ebelius describit Ubietatem, (velut ille loquitur alicubietatem) quòd sit modus, secundum quem res dicitur alicubi præsens, uti singula verba hujus descriptionis explicat l. c. n. 27. p. 107. & Rudrauffius l. c. Jam sic ex natura Formale rationis pro nostra sententia argumentamur cum Ebelio l. c. & Rudrauffio: Quòd positò, si reliqua omnia negentur & negatò, & si omnia ponantur, ponitur formaliter, & negatur Ubietas, id ipsum est ejus Formale; sed positò adessentià in spatio, si reliqua omnia fuerint negata, ponitur, & eadem negatà, si reliqua omnia fuerint posita, negatur Ubietas. Major petita est ex communi formale rationis descriptione: Minor in natura est fundata.

§. XI

s. XI. Quid tamen per *spatium* intelligi debeat, cuius in Formali ratione Ubietatis fit mentio, vix ulla celebrior est difficultas, & jam pridem à summis ingeniis in dubium vocata. Communiter *spatium* ab *Autoribus* probatoribus dicitur esse illa *vacuitas*, *capacitas*, *intervallum absolute sumptum*, (nam, ut monet *Rudraffius*, hic terminus dicit relationem ad extrema distantia, quod Formali spatii repugnat) in quod, quasi recipitur, & quod occupat ipsum Ens. Dico *vacuitatem*, non quidem ratione *Existentia*, (præsertim si loquamur de spatio determinatè reali,) nunquam enim spatium existit sine Ente, sic v. g. illud spatium, quod ego nunc meo motu corporis acquirō, non erat antea vacuum, sed repletum aère, me tamen superveniente ille aer cedit, & mihi spatium & vacuitatem relinquit; sed ratione essentia, quatenus spatium illud in se & suâ naturâ spectatur, abstrahendo omne illud, quod in spatio est, vel esse potest. Illustratur id hoc modo, si ex vase aqua effundatur & concipiatur illud spatium, quod est intra latera vasis & orificium ejus, sine ullo corpore, ita concipiens vas, spatium nostrum concipiat, licet nec in hoc statu vas constitutum sit sine corpore, cum ad minimum in eo hæreat aer. Quem modum loquendi tenere *Svarezzium*, *Nicolai*, observat *Rudraffius*, qui illud intervallum, quod esset inter cælum & terram, omnibus intermediis annihilatis, vocant vacuitatem. At, si porro quis querat curiosius, quænam quidditas spatii sit præsertim ipsius realis, nam imaginarium nullam realitatem habere omnes saniores concedunt, & an sit substantia, an accidens, ipse uti *Theologus*, ita *Philosophus* acutissimus *B. Meisnerus*, quid tenere debeat, hæere videtur, in *sobria Philosophia part. 2. sect. 3. in Quest. Phys.* Assumamus aliquod spatium determinatum v. g. *Physicum*, ut ex hoc tanquam minus abstracto facilius de cæteris judicare possimus. Ab hoc removeatur omne corpus, si non *realiter*, hoc enim *naturaliter* fieri non potest, saltem tamen *concepcibiliter*, quænam, rogo, manebit realis quidditas, ego sanè non percipio? Quâ difficultate pressus *Vir* quidam *Clarissimus*, quondam Præceptor meus æternum colendus, in eam devenit sententiam, ut *spatium* ita ab omni corpore abstractum non nisi *intentionale*, & ejus quoque dimensiones tres intentionales esse statuerit, ut *B. Meisnerus* l. c. dicit: Licet illud quid sit ignoremus, tamen propterea non est negandum propter multa absurda ex sententia negativa promanantia. Quid docili ingenio aliud hîc faciendum magis sit, quàm oprandum, ut aliquis *Lampadophorus* lucem præferat, ut possit exclamare *εὐγεννα!*

§. XII. Nec de *spatiis imaginariis* minor est difficultas, quorum & existentia & natura in dubium à plerisque vocatur. Concedunt quidem omnes Orthodoxi, (nam de Heterodoxis, utpote *Calvinianis*, *Socinianis*, aliter judicandum est) DEI immensitatem non terminari hujus mundi spatiis, sed extra mundum sese porrigere, attamen non omnes concedunt, DEUM esse in spatiis imaginariis, & videatur utrique quoad rem convenire, & tantum quoad modum loquendi dissentire. Patroni spatorum extramundanorum per *spatia imaginaria* nihil aliud intelligunt, quam illud ipsum *ubi*, in quo DEUS extra hunc mundum esse concipitur & operari potest, si veller, non secus ac in spatiis imaginariis hoc universum primò fuit conditum. *Si excipiant*: DEUM esse in seipso, & per consequens non opus esse talibus spatiis imaginariis, tunc eò ipsò non videntur ipsis contradicere, præsertim si intelligatur *in seipso*, eo sensu, quòd scilicet DEUS non sit in aliquo reali, id quod nec Patroni spatorum imaginario- rum concedunt. Deinde non queritur, quomodo DEUS absolute consideratus dicitur extra hunc mundum esse, sed quomodo à nobis DEI absentia extra mundum concipiatur. Nam etiam alia attributa cum DEI Essentia identificantur, & sunt ipse DEUS, ergone ideò non distinguuntur à DEI essentia, vel falsò distinguuntur per nostrum modum concipiendi? Id si statuatur, erit contra omnem sanio- rem Philosophandi rationem.

§. XIII. Quando dicitur *imaginarium spatium*, non id intelligendum est h. s. quasi à parte nihil aliud sit, quam purum figmentum & imaginatio nostri intellectus, nec ullum habeat fundamentum ante operam mentis, nisi *objective*, non secus ac alia *Entia Chymarica*: sed *imaginarium* dicitur respectu modi nostri concipiendi, quia à nobis plerumque per modum spatii positivi, h. e. ut extrinsecum, secundum dimensiones vastas, non secus ut Ens quoddam positivum materiale concipitur. Sicut v. g. dum *negationes*, *privaciones* concipiuntur ad similitudinem *Entium positivorum*, & eo pacto si concipiuntur & intellectui represententur per *speciem* aliquam *alienam*, evadunt *Entia imaginaria*: Ita res habet cum *spatio imaginario*, si consideretur quòd nostrum concipiendi modum, si tamen spectetur in se, haud commode potest dici Ens rationis, cum ita reverà detur, tanquam non repugnantia capacitatis, ad corpora recipienda, uti B. Ebelius & Rudraufus ll. cc. loquuntur.

§. XIV. Sed jam ad tertium membrum tractationis veniendum est, nempe ad *Divisionem*, quæ communiter per Dichotomiam instituitur, ac

annem Ubietatem dividendo in *increatam & creatam*, in *indefinitam & definitam*. Illa est simpliciter *interminabilis*, hæc *determinabilis*. Quæ divisio non est *equivoca*, quasi de Ubietatis natura nomen tantum membra divisionis participant, neque univoca, quæ est inter species ejusdem generis; sed est *analogica*, ita ut Ubietatis natura & definitio alteri per prius, alteri per posterius conveniat, uti ex terminis ipsis cuique liquet. Est quoque hæc *divisio adæquata*, nullus enim modus adessendi dari potest, qui vel ad *increatam*, vel *creatam* referri nequeat, utpote ad membra sibi invicem immediatè opposita in tota latitudine Entis. Etsi quidam aliquos modos Ubietatis dari putent, qui huc referri nequeant. Ita ex. gr. movent dubium de *adessentia Angeli*, si illa contrahatur ad unum punctum indivisibile, in hoc enim casu putant, neque ad *indefinitam*, neque *definitam Ubietatem* referri posse. Sed ab aliquibus tale factum Angeli in dubium vocatur, nec ab eo id præstari posse conceditur. Nos illam *adessentiam* non putamus *diversam* esse à *definita*, nec opus est, ut ob hoc vel simile huic exemplum tertius modus his *contradistinctus Ubietatis* statuatur. Quæ tamen otiosæ speculationes parùm ad rem videntur facere, indulgeant eis illi, qui plus otii habent & delectantur talibus. Cùm quidam *Trichotomiam* observant, ut *Ebelius & alii*, illi nobis non contradicunt, cùm & nos certam speciem libenter admittimus; sed in genere rectius Ubietas à nobis dividitur per *dichotomiam*. Hinc *Dist*: esse puto, rater *divisionem ipsam & subdivisionem*. *Creata* enim iterum subdividitur in *definitivam & Circumscriptivam*, de quibus postea.

§. XV. *Increata Ubietas* aliter vocatur *Ubiquitas*: Estq; simplex ad *essendi interminabilitas*, ut eam describit *D. Calovius*. Vel ut *Ebelius*: Est *modus repletivus, secundum quem, ita quid præsens est omnibus spatiis, ut ea repleat immutabiliter, nec possit non esse in illis*. *Ubi tò repletivè* monet, non esse accipiendum *Physicè & materialiter*, quomodo vas repletur liqore; sed *improprie & metaphoricè*, propter aliquam similitudinem illorum, quæ *materialiter* repleti dicuntur, quia *DEUS*, cui hic adessendi modus unice convenit, ita adest omnibus spatiis, ut nullum dari possit, cui ille non addit, & quod non quasi suà ad essentiã impleat. Vocatur etiam *immensitas* per quam nullò spaciò *DEUS* mensurari potest. *Dist*: autem hic probè, inter id, quod est *ubiq;* per *naturam*, ita ut non possit non esse *ubiq;*, & quod est *ubiq;* per *virtutem agentis infiniti*. Illud etiam *immensitas* dici potest *Soli DEO* tribuitur, hoc minime, & etiam *creaturis per*
Divinam

Divinam virtutem contingere potest. Ex qua distinctione quid ad illud postulatum respondendum sit, quando quarunt Philosophi: *An aliqua creatura possit esse ubiq;*? facile liquet. De qua quæst. videri potest *Jacobus Martini Lib. 2. sect. 14. quæst. 8. Ebelius in Aphor. p. 107.* & nos infra dum in specie de circumscriptiva Ubietate egerimus, eam difficultatem attingemus.

§. XVI. Non igitur benè explicant *Ubietatem repletivam* per *expansionem, inclusionem, commixtionem* & alios modos Enti infinito planè inconvenientes & absurdos. Etenim rem sciamus, tamen modus hujus adessentia adæquatè à nobis percipi vel explicari in hac mortalitate nequit. Cùmq; DEUS expers sit corporeæ molis, ejus adessentia per *expansionem* sine absurditate non potest explicari, licet nonnunquam propter infirmitatem intellectus nostri ita fortè concipiatur. Nec etiam commodè explicant per *Omnipresenciam*, quia, uti initio monitum est de Ubietate & presentia, hæc non adèd sunt æquipollentia, sed maximè differunt. Nam (1) *Ubiquitas* est radix & fundamentum *Omnipresenciam*, ex qua fluit & in qua fundatur *Omnipresencia*. (2) *Ubiquitas* est attributum DEI absolute & æternum, *Omnipresencia* verò respectivum ac temporarium. (3) *Ulla* est illimitata, hæc limitata semper terminum realem respiciens. (4) *Ulla* dicitur attributum *ἀνεπέχτων*, quat. scil. formaliter & præcisivè sumitur: *Hæc* verò est *ἐπεχτηνῆ*. Multò minùs benè explicant, qui eam restringunt ad terminos hujus mundi, ita eodè ex infinito finitum faciunt, ex *illimitato limitatum*. Contra quos sic argumentamur: Quicquid est *interminabile*, illud non potest habere adessentia terminos. Atqui *Ubiquitas* *Et. Major*, quia interminabile non tantùm negat adessentia terminum actualem, sed & possibilem, ita ut quod ubique est, per naturam & essentiam non possit non esse in spatiis extramundanis. *Quod sic iterum demonstramus*: Ubi DEUS potest operari, ibi etiam adesse debet. Atqui extramundum DEUS potest operari, *Et. Majorem* sic confirmat *Ebelius in Aphor. p. 108.* Aut Deus, quando hoc universum produxit, ante ipsam productionem in iisdem verè fuit, aut non, tertium siquidem nullum datur: si fuit, habemus quod volumus, si non, ergò tùm demum, cùm operari ibi incipit, eò movebatur, & sic non erit immutabilis, nec etiam immensus, quia non in omni Ubi per hanc hypothèsin esset.

§. XVII. Hæc de *Ubietate increata*, restat ut paucis de *creata* dicamus, *Causam & rationem*, sur hæc quoque *contra alia Ubietas* h. l. tractetur.

tur, reddit *B. Scheiblerum*, scilicet: quia ubi agitur de toto, ibi quoque agi debet de partibus, licet alias vel ad aliam disciplinam, vel ad aliam ejus disciplinae partem remittantur. Applicat hoc ad Ubieratem contractam, dicens, modos speciales adessendi *definitivè & circumscriptivè* non incommodè remitti ad prædicamenta Ubi. Verùm supponendo modos singulos adessendi intrinsecos & essentialia, quæ actum primum, ut noster *Magnus Calovius* l. c. p. m. 38. dicit, non videtur sub hac consideratione referri posse ad Ubi prædicamentale, quia h. m. adessentia est accidens peculiare à re ubicata realiter distincta, compositionem in re inferens realem. At de modis Ubieratis, ut transcendentaliter considerantur, (ut verbis *Calovii* utar) haud videtur statui debere, quum ubietas non differat realiter, sed tantum formaliter ab Ente. Dividitur autem hæc creata Ubietas in *definitivam*, quæ juxta *B. Ebelium* est, *secundum quam aliquid essentia ratione est totum in toto spatio & totum in qualibet spatii parte*: ita v. g. Angelus totus est in aliquo toto auditorio & in qualibet spatii ejus parte. *Definitivè* dicitur juxta communem sententiam, non *passivè*, quasi Angelica adessentia definiretur & circumscriberetur, sed *activè* eo sensu, quod sibi ipse definiat spatium pro libertate quantum velit. Imò etiam in unum punctum contrahere potest suam adessentiam citra imperfectionem suæ naturæ, qui modus adessendi etsi non coaveniat rei *divisibili*, potest tamen convenire rei *indivisibili*, qualis est *Angelus*, qui non est *partibilis*, ut corpus, sed *impartibilis*. Possit etiam in uno spatio plures Angelos esse, id testimonio infallibili *Evangelistæ Marci* c. 5. 9. verum est. Falsa igitur est opinio eorum, qui statuunt, substantiam incorpoream ex necessitate semper habere adæquatum Ubi, de quo prolixius disputat *Svarezius* l. c. n. 37. qui concedit, *Angelum* juxta dignitatem & perfectionem suæ naturæ determinare sibi certam spheram, cui exhibere potest suam præsentiam substantialem, non tamen toti illi semper adesse ex necessitate naturali; sed posse esse in minori atque etiam in puncto. Cave etiam putes Angelum ita ampliare posse spatium, ut illud in infinitum sese extendat, nam licet amplissimum possit sibi definire spatium, nihilominus manet determinatum & finitum. Ac propterea notanter dicitur in descriptione, quod *ratione sua Essentia* Ubieratem definitivam obtineat, per Omnipotentiam enim Dei posset fieri, ut non sit in determinato aliquo spatio, nec tamen adhuc esset *præsens repletivè*, quia hic præsentia modus non debetur ejusdem Essentia, ut loquitur *Ebelius* in Aphor. 1. c. Dicitur quoque *in spatio*, ut per hoc adhuc discrimen innue-

etur inter *Ubietatem definitivam & repletivam*, quæ spatio non terminatur, sed in infinitis spatii necessariò est. Ratio in promptu est, quia essentia finita ex natura sua postulat determinatum spatium. Quando dicitur, quod sit *totum in toto*, per hoc convenit cum Ubietate circumscriptiva, nam etiam corpus totum est in toto spatio. Quando autem dicitur, *totum in qualibet parte spatii*, per hoc ad essentiam definitivam differt à circumscriptiva, quia per circumscriptivum adessendi modum res ita spatium occupat, ut in qua parte spatii una pars est, in illa nequeat esse altera, nec juxta seipsam rem ejus generis ferre possit, sic v. g. Meum corpus ita occupat suum locum, ut in eodem spatio nequeat aliud corpus etiam subtilissimum, simul & eodem momento temporis, quo corpus meum illud complet, esse, aliàs concedi deberet *penetratio dimensionum*, quæ à Physicis sanioribus jam pridem est explosa, nec ullibi in natura fundatur. At verò secus res habet cum *adessentia definitiva*, per quam ita in determinato spatio res spiritualis & immaterialis est, ut ea etiam in minimo spatio terminata, non excludat, vel alias plures res spirituales & immateriales, vel etiam materiales, citra penetrationem dimensionum, sic v. g. Angelus non excludit, ex eodem numero spatio, quod ille sibi definit, sive alios Angelos, sive alia corpora, cum ejus præsentia non inferat dimensionum *περιχόρησιν* & permeationem, ob immaterialitatem Essentiæ suæ Angelicæ.

§. XIX. Ad hunc quoque adessendi modum pertinet Animæ rationalis Ubietas, quia ibidem tota est in corpore organico, & tota in qualibet parte etiam minima, uti hoc communiter docent *Physici*: Vid. *B. Meünerus in sabria Philos.* part. 1. sect. 3. quæst. 7. *B. Danhauerus in Colleg. Psycholog.* Disp. 1. controv. 4. ubi quæstionem instituit; *An anima sit usquequæque in quibuslibet partibus? Quas alias argutias solent necitare, eas prætermittimus.* Id tantum h. J. tenendum, quod quando vel Anima, vel Angelus dicuntur totus in qualibet parte spatii, sit intelligendum sine expansione, extensione, diffusionem, inclusionem aut coarctationem, quod autem ita adessit, ubicunque est, id semper totum suum esse ponit, in quocunque dicitur esse spatio, s. totali, s. partiali, s. adæquato, s. inadæquato. Quo observato in fumos abeunt omnes difficultates, quas objiciunt de Anima rationali, quæ tota in corpore toto & in omnia ejus partibus esse statuitur, quia potissimum sunt petita ex tali expansiva & extensiva adessendi ratione, quæ substantiæ immateriali, omni mole quantitativâ carenti, utpote causâ adæquatâ extensionis & expansionis non potest tribui. Neque etiam totalitas illa intelligenda est, secundum quantitatem, sed secundum substantiam, &

secundum substantiales perfectiones, ut docent B. Scheiblerus de esse alicubi, n. 40. & D. Calovius l. c. p. 384. Ita enim Scheiblerus: *anima, inquit, quæ sic est alicubi, & est tota in qualibet parte, non sic id habet, quasi pars anima per commensurationem ad corpus est extensa ad totum, adeoque ad caput, sit etiam extensa ad pedem, sed hoc dicitur, quod tota anima sit, in toto hoc spatio humani corporis, & tota etiam Essentia anima sit in qualibet parte illius spatii humani.* Non enim in minima parte pedis quicquam deest anime, quod ad illius essentiam pertineat, & sit alibi positum. Idem quoque ibidem de Angelo, cum sibi definit spatium, judicat. Deinde etiam distinguit inter totum in toto, & totum in qualibet parte sumptum, negativè, & sumptum positivè, & priori modo esse Angelum & Animam totam in toto & totum in qualibet parte. Quoniam noster Calovius moneat, *quantitatis & partitæ quantitativæ nomen incongruè applicari rebus spiritualibus, & vult loco totalitatis quantitativæ seu imaginariæ extensionis, surrogari totalitatem præsentis.* De quo vid: potest l. c. Quod attinet ad *Formas materiales*, quales sunt brutorum, an ad Ubietatem definitivam pertineant, adhuc dubium est. Quam difficultatem attingit D. Calovius l. c. sed eam non decidit, videri sibi ad definitam non alia quàm ea, quæ sunt immaterialia & quantitatis expertia, pertinere.

§. XIX. Hactenus de prima specie Ubietatis creatæ dictum est, jam de altera restat ut dicamus, quæ communiter vocatur Ubietas vel alicubitas descriptiva. Sumitur hæc itidem uti ubietas definitiva vel generaliter pro omni adessendi modo determinato, prout indifferenter se habet ad res materiales vel immateriales, juxta quam acceptionem adæquatè opponitur ubietati repletivæ, & etiam Angelis competit, uti id jam olim Damascenus lib. 2. de Orthodoxa Fide c. 3. agnovit, Angelos dicens esse alicubi circumscriptivè: vel specialiter, prout talem modum adessendi notat, qui opponitur non tantùm repletivo, sed etiam definitivo, & competit solis substantiis materialibus. Describit hanc sæpius à nobis cit: Ebelius, quod sic adessendi rei in spatio ex se & suâ naturâ determinato partibilis. Dicitur *Circumscriptiva*, quia res in tali ubietate constituta singulis suis partibus commensuratur, singulis spatii partibus ita, ut singulæ rei materialis partes inter se aliquo modo distantes in partialibus ac inadæquatis locis adsint, nec una intimè præsens sit alteri, nec se possint penetrare. *Disting.* tamen inter circumscriptionem internam, quæ consistit in similitudine Essentiæ, ac secundum hanc dicitur omne id circumscriptum esse, quod limites & terminos habet essentiæ, & circumscriptionem externam, quæ res propter partium

partium extensarum quantitatem spatii dimensionibus terminatur. Quae distinctio coincidit cum illa, qua distinctimus inter *quod circumscriptum generaliter & specialiter* consideratum. Per hoc, quod dicatur *habere spatium determinatum*, differt ab Ubietate repletiva, & convenit cum Ubietate definitiva, quia utraque spatium determinatum per naturam habere postulant; tamen cum dicitur *partibilis*, per hoc differt ab ipsa definitiva, quippe quae est *impartibilis & indivisibilis*, uti jam dictum est in descriptione Ubietatis definitivae. Notanter quoque dicitur in praesenti descriptione *naturae suae*, quo innuitur haud obscure, fieri posse, ut per potentiam infinitam corpus naturale non tantum simul eodemque tempore in duobus vel pluribus locis esse possit; sed etiam ubique, sic v. g. non implicat contradictionem vel ex parte DEI potentiae, quae ea agendi virtute pollet, ut longè ad obscuriores nobis modos agendi sese extendat, vel ex parte potentiae obedientialis creaturae ad hunc supernaturalem actum recipientium, ut *Petrus* eodem tempore sit *Rome & Witteberge* citra actualem commensurationem determinati spatii ejusque partium, quam *Petri* corpus & natura sua habet. Hinc *disti. Philosophia Dd. inter commensurationem & commensurabilitatem*, ac dicunt posterius, h. e. aptitudinem commensurationis & circumscriptiois, nunquam posse à rebus materialibus abesse; sed etiam tum, quando actu in pluribus Ubi res materialis sistitur, eam retinere; Priorem nihilominus actualem scilicet illam commensurationem, cum sit rei materialis tantum extrinseca & ab ea realiter distincta, nihil obstat quominus separari possit & abesse. *B. Scheiblerus disti.* inter id, quod *circumscriptivè est naturaliter*, & ita corpus in adessentia sua servare dicit omnes actus, quos exigit natura ad talem modum essendi, ut est commensuratio sui ad spatium, atque adeo localem positionem partis extra partem, quo pacto sunt omnia corpora nostra in statu naturali considerata; & *supernaturaliter*, quando res quanta, amittit quidem aliquos actus à natura requisitos ad talem adessentiam per dispositionem primi agentis, tamen servat naturalem potentiam, juxta quam cessante miraculo, possit amissos actus per naturam rei quantae recuperare. Jam sic *argumentamur*: Quicquid non implicat contradictionem, neque ex parte DEI, neque corporis, illud fieri potest; Atqui ut corpus aliquod sit ubique, non implicat: E. Major est certa ex recepta Philosophorum sententia: Minor ex ante dictis patet, quia talis actualis commensuratio potest abesse salvà rei Essentiâ, si non naturaliter, tamen supernaturaliter. Patet id inde, quia quae realiter distinguuntur, illa ad minimum per absolutam DEI potentiam separari possunt.

possant. Confirmatur exemplo *Corporis Domini*, quod ubique esse, de Fide certum est. Quæ opponunt huic sententiæ, inter quos est etiam *Templerus*, videri possunt apud *Jacobum Martini in Partit.* quæst. 8. 9. & 10. quos solidè ibi refutat, & ad eorum objectiones respondet.

§. XX. Duo adhuc hic præcipuis quæri possent: (1) Quam nempe proportionem servent inter se *Ubi Corpora & Spiritus*? (2) An Ubietatem quoque Accidentia & Formæ materiales habeant, & quænam illa sit? Et quidem quæ prius de eo & *Svarezius & Jacobus Martini* l. c. fusissimè agunt, ac idè ne deficiat nos pagina, eò B. L. remittimus. De posteriori autem longè res intricatior est, nec satis liquidè ab Autoribus proponitur. Quæ *intrinsecum Ubi* dubium vix esse potest, nec formis materialibus aut accidentalibus denegari potest, quicquid enim habet existentiam, illud etiam habebit Ubietatem, cum tam latè pateat Ubietas, quàm latè patet existentia, uti superius monuimus ex *Ebelio & aliis*. Si quis dicat: Si omne Accidens habet suum Ubi, sequitur etiam Ubi suum habere Ubi, & sic dabitur progressus in infinitum, tunc resp. Neg. Conseqv: nam ut vulgò dicitur de Forma, quicquid est, per suam Formam est, E. & Forma est per Formam; potest enim Ubi seipso præsens esse, alia verò accidentia per Ubi, sicut Forma seipsa est & dat esse compositum. De *extrinseca* tamen meritò dubitari potest, an illam habeant, & quænam illa sit, an definitiva, an verò circumscriptiva? *B. Scheiblerus dist:* inter alicubi *circumscriptivè per se & per accidens*. Illam dicit quantorum esse, quæ per se materiata sunt; Hoc verò, quæ materiata sunt, per Accidens. *Svarezius* præ cæteris accidentibus quantitati Ubi circumscriptivum assignat, quia ratio existendi alicubi circumscriptivè provenit à quantitate, nec partes substantiæ repugnarent inter se, quoad inanimatam præsentiam, nisi essent affectæ quantitate, utpote radice & fundamentò circumscriptivæ Ubietatis. Dicimus igitur cum *B. Scheiblero*, illa, quæ sunt per accidens quanta, ut omnia Accidentia & Formæ rerum materialium præter quantitatem ipsam, esse in Ubi circumscriptivo; Accidentia verò immaterialia, uti etiam Formas immateriales esse in Ubi definitivo. His ita de Ubietatis modis pertractatis, concludo verbis *B. Scheibleri & D. Calovii* dicendo: *Sunt aliqua, in quibus mihi ipsi non satisfacio. Interim & pro ea parte cognitionis grates DEO Trinuno meritò decernuntur.*

Ung. VI 59

ULB Halle 3
004 186 672

f

56.

VD 77.

Jun. 2000 RU,

B.I.G.

Farbkarte #13

DISQVISITIO
DE
**NATURA UBIE-
TATIS,**

19

Quam
PRÆSIDE
VIRO Praclariss.
M. PAULO PLATANI,
defendet

RESPONDENS
THOMAS DENTULINI,
Dritomâ Hungarus,
Anno clō Ioc LXXVII. die XXIX. Aug.

h. 2872

IN AUDITORIO MINORI.

WITTEBERGÆ, Typis JOHANNIS BORCARDI, Acad. Typ.
Excudebat SIMON LIBERHIRT.

